LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2004:7

Eurooppayhtiölakityöryhmän mietintö

Tiivistelmä lausunnoista

LAUSUNTOJA JA SELVITYKSIÄ 2004:7

Eurooppayhtiölakityöryhmän mietintö

Tiivistelmä lausunnoista

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2004

ISSN 1458-7149
ISBN 952-466-204-3
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

O I K E U S M I N I S T E R I Ö

Julkaisun päivämäärä 12.2.2004

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Jyrki Jauhiainen	Julkaisun laji Lausuntotiivistelmä Toimeksiantaja Oikeusmnisteriö Toimielimen asettamispäivä

Julkaisun nimi
Eurooppayhtiölakityöryhmän mietintö
Tiivistelmä lausunnoista

Julkaisun osat

Tiivistelmä

Lausunnonantajat pitivät työryhmän ehdotusta huolellisesti valmisteluna ja sille asetetut tavoitteet täyttävänä. Lausunnonantajat kannattivat sitä, että eurooppayhtiön säännöistä annettua neuvoston asetusta (2157/2001) täydentävät ja siitä poikkeavat säännökset vastaavat sisällöltään mahdollisimman pitkälti voimassa olevia julkisia osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä.

Lausunnonantajat kannattivat osakkaiden ja velkojien suojan laajentamista osakeyhtiölain sulautumissäännöksiä vastaavalla tavalla. Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto vastusti kuitenkin osakkaiden suojan laajentamista kotipaikan siirron yhteydessä. Verohallituksen mukaan velkojien suojan pitäisi kattaa myös sellaiset sulautumista tai koti-paikan siirtoa edeltävään aikaan kohdistuvat julkisoikeudelliset saatavat, joita ei ole pantu maksuun ennen velkojien vastustukselle varatun määräajan päättymistä.

Useiden valvontaviranomaisten ja palkansaajakeskusjärjestöjen mielestä on tarpeen tai välttämätöntä, että eurooppayhtiölainsäädännössä säädetään viranomaisen oikeudesta vastustaa suomalaisen yhtiön osallistumista sulautumiseen, jossa vastaanottava eurooppayhtiö rekisteröidään toiseen valtioon, ja suomalaisen eurooppayhtiön kotipaikan siirtoa toiseen valtioon.

Avainsanat: (asiasanat)
Eurooppayhtiö, eurooppayhtiöasetus, osakeyhtiö, yksityinen osakeyhtiö, julkinen osakeyhtiö, osuuskunta, sulautuminen, kotipaikan siirtäminen, henkilöstöedustus, kaupparekisteri

Muut tiedot
OM 12/41/2003

Sarjan nimi ja numero Lausuntoja ja selvityksiä 2004:7		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-204-3
Kokonaissivumäärä 19	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum 12.2.2004

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Jyrki Jauhiainen	Typ av publikation Sammandrag av utlåtanden Uppdragsgivare Justitieministeriet Datum då organet tillsattes

Publikation (även den finska titeln)
Betänkande av arbetsgruppen för en lag om europabolag (Eurooppayhtiölakityöryhmän mietintö)
Sammandrag av utlåtanden

Publikationens delar

Referat

Arbetsgruppens förslag är enligt remissinstanserna väl utarbetat och det uppfyller sitt syfte. Remissinstanserna omfattade förslaget om att bestämmelser som kompletterar eller avviker från rådets förordning (EG) nr 2157/2001 om stadga för europabolag till sitt innehåll i möjligast hög grad skall motsvara gällande bestämmelser om publika aktiebolag.

Remissinstanserna omfattade förslaget om att utvidga skyddet för aktieägare och borgenärer så att det motsvarar vad som föreskrivs i bestämmelserna om fusion i lagen om aktiebolag. Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund motsatte sig dock det utvidgade skyddet för aktieägarna vid byte av hemort. Enligt Skattestyrelsen bör borgenärsskyddet gälla också sådana offentligrättsliga fordringar från tiden före en fusion eller ett byte av hemort som inte har debiterats före utgången av den tidsfrist som reserverats för borgenärerna att motsätta sig ansökan i fråga.

Enligt flera tillsynsmyndigheter och löntagarorganisationer är det behövligt eller nödvändigt att i europabolagslagstiftningen föreskriva om myndigheternas rätt att motsätta sig ett finskt bolags medverkan i en fusion där det övertagande europabolaget registreras i någon annan stat, och ett finskt europabolags byte av hemort till en annan stat.

Nyckelord
Europabolag, europabolagsförordningen, aktiebolag, privat aktiebolag, publikt aktiebolag, andelslag, fusion, byte av hemort, personalrepresentation, handelsregistret

Övriga uppgifter
OM 12/41/2003

Seriens namn och nummer Utlåtanden och utredningar 2004:7		ISSN 1458-7149	ISBN 952-466-204-3
Sidoantal 19	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

SISÄLLYSLUETTELO

1. Mietintö, lausuntopyyntö ja lausuntojen pääasiallinen sisältö ... 5
2. Keskeiset ehdotukset ... 6
2.1. Eurooppayhtiölaki ... 6
2.1.1. Yleistä ... 6
2.1.2. Vähemmistöosakkaiden suoja ... 7
2.1.3. Velkojien ja muiden sivullisten suoja ... 8
2.1.4. Sulautumisen ja kotipaikan siirron vastustaminen yleisen edun perusteella ... 9
2.2. Osakeyhtiö-, rekisteri- ja yrityskiinnityslainsäädäntö ... 10
2.3. Elinkeinolainsäädäntö ... 11
2.4. Arvo-osuus- ja arvopaperimarkkinalainsäädäntö ... 12
3. Ehdotuksen vaikutukset ... 12
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja ... 13
4.1. Riippuvuus muista esityksistä ... 13
4.2. Riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista ... 13
4.3. Esityksen ulkopuolelle jätettyjä kysymyksiä ... 14
4.3.1. Verotus ... 14
4.3.2. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus ... 14
4.3.3. Lakisääteiset vakuutukset ... 15
5. Pykäläkohtaiset kommentit ... 15
5.1. Eurooppayhtiölaki ... 15
5.2. Osakeyhtiölaki ... 16
5.3. Kaupparekisterilaki ... 16
5.4. Luottolaitoslaki, liikepankkilaki ja laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa ... 17
5.5. Vakuutusyhtiölaki ... 17
5.6. Laki panttilainauslaitoksista ... 17

1. Mietintö, lausuntopyyntö ja lausuntojen pääasiallinen sisältö

Oikeusministeriön asettaman Eurooppayhtiölakityöryhmän mietinnöstä (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2003:9) pyydettiin lausuntoa 50 taholta, joista 36 antoi lausunnon. Lisäksi lausunnon antoi Tapaturmavakuutuslaitosten liitto.

Luettelo lausunnonantajista ja käytetyistä liitteistä on liitteenä.

Mietintö

Työryhmä ehdotti SE-lakia, jossa säädettäisiin eurooppayhtiön (SE) säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa ((EY) N:o 2157/2001, SE-asetus) tarkoitetuista toimenpiteistä, jotka jäsenvaltioiden on toteutettava, sekä SE-asetuksessa sallittujen poikkeusmahdollisuuksien käyttämisestä. Poikkeuksia ehdotettiin käytettäväksi SE:tä koskevan sääntelyn yhdenmukaistamiseksi ja selventämiseksi suhteessa voimassa olevaan julkisia osakeyhtiöitä koskevaan kansalliseen sääntelyyn. Osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen yhteydessä tulisi muuttaa vastaavalla tavalla myös SE-lakia.

Ehdotuksen mukaan perustettavaan SE:hen sulautuvan suomalaisen julkisen osakeyhtiön osakkaalla, joka vastustaa sulautumista, olisi oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista myös silloin, kun vastaanottava SE rekisteröidään toiseen valtioon. Lisäksi ehdotettiin, että vastaanottavana yhtiönä olevan suomalaisen yhtiön osakkeenomistajalla on oikeus vaatia lunastusta, jos SE:ksi muuttuva yhtiö rekisteröidään toiseen valtioon. Jos SE:n kotipaikka siirretään Suomesta toiseen valtioon, siirtoa vastustavalla osakkaalla olisi vastaava oikeus lunastukseen kuin sulautumista vastustavan yhtiön osakkaalla.

Ehdotuksen mukaan SE:n perustamiseen sulautumisen kautta osallistuvan suomalaisen julkisen osakeyhtiön velkojilla olisi oikeus vastustaa sulautumista vastaavalla tavalla kuin OYL:ssa säännellyssä sulautumisessa. Velkojiensuoja koskisi myös sellaista vastaanottavaa suomalaista yhtiötä, joka rekisteröidään SE:nä toisessa ETA-valtiossa. Velkojiensuojaa ehdotettiin sovellettavaksi myös silloin, kun Suomeen rekisteröity SE siirtää kotipaikkansa toiseen valtioon.

Ehdotuksen mukaan rahoitus- ja vakuutustoimintaa koskevassa lainsäädännössä säädettäisiin nimenomaisesti, että rekisteriviranomainen ei saa antaa sulautumisen tai kotipaikan siirron edellytyksenä olevaa todistusta, jos yhtiön elinkeinotoimintaa valvova viranomainen ilmoittaa määräajassa rekisteriviranomaiselle, että yhtiö ei ole täyttänyt sulautumisen tai kotipaikan siirron edellytyksenä olevia vaatimuksia, jotka perustuvat toimialaa koskevaan sääntelyyn. Esimerkiksi luottolaitoksen tai vakuutusyhtiön olisi siten esitettävä valvontaviranomaiselle selvitys siitä, miten toimintaa jatketaan Suomessa sulautumisen tai kotipaikan siirron jälkeen.

Muilta osin työryhmä ei havainnut yleistä tarvetta säätää SE-muodon osalta voimassa olevaa osakeyhtiölakiin ja muuhun lainsäädäntöön sisältyvää

yhtiöoikeudellista sääntelyä pidemmälle menevästä osakkeenomistajien eikä velkojien ja muiden sivullisten suojasta.

Lausunnot - yleistä

Lausunnonantajat pitivät työryhmän ehdotusta huolellisesti valmisteluna ja sille asetetut tavoitteet täyttävänä. Lausunnonantajat kannattivat sitä, että SE:n säännöistä annettua neuvoston asetusta (2157/2001, SE-asetus) täydentävät ja siitä poikkeavat säännökset vastaavat sisällöltään mahdollisimman pitkälti voimassa olevia julkisia osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä.

Lausunnonantajat kannattivat osakkaiden ja velkojien suojan laajentamista OYL:n sulautumissäännöksiä vastaavalla tavalla. TT vastusti kuitenkin osakkaiden suojan laajentamista kotipaikan siirron yhteydessä. VH:n mukaan velkojien suojan pitäisi kattaa myös sellaiset sulautumista tai kotipaikan siirtoa edeltävään aikaan kohdistuvat julkisoikeudelliset saatavat, joita ei ole pantu maksuun ennen velkojien vastustukselle varatun määräajan päättymistä.

Useiden valvontaviranomaisten ja palkansaajakeskusjärjestöjen mielestä on tarpeen tai välttämätöntä, että eurooppayhtiölainsäädännössä säädetään viranomaisen oikeudesta vastustaa suomalaisen yhtiön osallistumista sulautumiseen, jossa vastaanottava SE rekisteröidään toiseen valtioon, ja suomalaisen SE:n kotipaikan siirtoa toiseen valtioon.

2. Keskeiset ehdotukset

2.1. Eurooppayhtiölaki

2.1.1. Yleistä

Mietintö

Työryhmä ehdotti, että säädetään SE-laki, joka täydentää SE-asetusta ja jota sovelletaan Suomeen rekisteröitävään SE:hen ja SE:n perustamiseen osallistuvaan suomalaiseen osakeyhtiöön. SE:hen ja sen perustamiseen sovellettaisiin siten SE-asetusta ja sitä täydentäviä SE-lakia ja julkisia osakeyhtiöitä koskevia osakeyhtiölain ja muun lain säännöksiä. Tietyissä tapauksissa SE:n perustamiseen voivat osallistua SE-asetuksen mukaan julkisten osakeyhtiöiden lisäksi muut yksityis- ja julkisoikeudelliset yhteisöt.

Mietinnössä ehdotettiin, että SE-asetukseen perustuva lainsäätämisvelvollisuus ja asetuksessa sallitut poikkeukset toteutetaan siten, että SE-sääntely vastaisi mahdollisimman pitkälti voimassa olevaa julkisia osakeyhtiöitä koskevaa kansallista sääntelyä. Ehdotuksen mukana OYL:n kokonaisuudistuksen yhteydessä tulisi muuttaa vastaavalla tavalla myös SE-lakia.

Lausunnot

Suuri osa lausunnonantajat kannatti nimenomaisesti sitä, että SE-asetusta täydentävät ja siitä poikkeavat säännökset vastaavat sisällöltään mahdollisimman pitkälti voimassa olevia julkisia osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä (VM, KTM, HKKK, Palvelutyönantajat, TT, HEX, KKL, KHT ry, SAL, Pääomasijoittajat, SVK, SY, Pääomasijoittajat).[1]

Osa lausunnonantajista katsoi lisäksi Suomen edun mukaiseksi, että SE:n rekisteröintiä ja kotipaikan siirtoa koskeva lainsäädäntö ei ole ankarampaa kuin muissa EU-valtioissa (Palvelutyönantajat, TT).

2.1.2. Vähemmistöosakkaiden suoja

Mietintö

Ehdotuksen mukaan perustettavaan SE:hen sulautuvan suomalaisen julkisen osakeyhtiön osakkaalla, joka vastustaa sulautumista, olisi oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista myös silloin, kun vastaanottava SE rekisteröidään toiseen valtioon. Lisäksi ehdotettiin, että vastaanottavana yhtiönä olevan suomalaisen yhtiön osakkaalla olisi oikeus vaatia osakkeiden lunastamista, jos SE:ksi muuttuva yhtiö rekisteröidään toiseen valtioon. Jos SE:n kotipaikka siirretään Suomesta toiseen valtioon, siirtoa vastustavalla osakkeenomistajalla olisi vastaava oikeus lunastukseen kuin sulautumista vastustavan yhtiön osakkaalla.

Lausunnot

Suuri osa lausunnonantajista kannattaa nimenomaisesti ehdotusta (SM, KA, TuY, HKKK, HEX, KHT ry, Osakesäästäjät, Asiakastieto, SAL). Pääomasijoittajien mielestä SE-laissa olisi hyvä määritellä lunastushinta yksiselitteisemmin vastaavalla tavalla kuin OYL:ssa.

TT:n mukaan SE-laissa ei pitäisi säätää osakkaiden oikeudesta lunastukseen kotipaikan siirron yhteydessä, koska kotipaikan siirto ei ole sellaisenaan rinnastettavissa sulautumiseen ja siirron jälkeenkin osakas omistaa saman suhteellisen osuuden yhtiöstä. Osakkaan omistuksen arvon ei tulisi laskea, koska kotipaikan siirto johtunee joko lainsäädännöstä johtuvasta kilpailukyvyn parantumisesta tai toiminnan tehostumisesta. Vaikka yhtiöoikeutta ei ole ETA-valtioissa yhdenmukaistettu kaikilta osin, yhtiöoikeuteen sisältyvä yhtiön toimielinten velvollisuus edistää yhtiön etua turvaa välillisesti osakkaiden aseman. Sääntelyn ei tulisi olla tiukempaa verrattuna osaan EU-valtioista, koska tämä voi heikentää Suomen asemaa kilpailussa yhtiöiden sijaintipaikasta.

[1] Pääomasijoittajat ehdottavat, että tietyissä asioissa SE-laissa toteutettaisiin jo tässä vaiheessa tietyt Osakeyhtiölakityöryhmän ehdottamat OYL:n muutokset (kohdat 9, 10 ja 12).

PRH ja SAL pitivät tarpeellisena myös vastaanottavan yhtiön optio-oikeuksien haltijoiden lunastusoikeutta, jos yhtiön kotipaikkaa siirtyy samalla toiseen valtioon. TuY piti tällaista lunastusoikeutta tarpeettomana.

2.1.3. Velkojien ja muiden sivullisten suoja

Mietintö

Ehdotuksen mukaan SE:n perustamiseen sulautumisen kautta osallistuvan suomalaisen julkisen osakeyhtiön velkojilla olisi oikeus vastustaa sulautumista vastaavalla tavalla kuin osakeyhtiölaissa säännellyssä sulautumisessa. Velkojiensuoja koskisi myös sellaista vastaanottavaa suomalaista yhtiötä, joka rekisteröidään SE:nä toisessa ETA-valtiossa. Vastaavaa velkojiensuojaa ehdotettiin sovellettavaksi myös silloin, kun Suomeen rekisteröity SE siirtää kotipaikkansa toiseen valtioon.

Mietinnössä jätettiin avoimeksi kysymys siitä, onko tarpeen säätää erikseen velkojiensuojasta, jota sovellettaisiin sellaisiin veroihin ja muihin julkisoikeudellisiin maksuihin, jotka kohdistuvat sulautumista tai kotipaikan siirtoa edeltävään aikanaan ja joita ei ole pantu maksuun ennen Patentti- ja rekisterihallituksen täytäntöönpanolupamenettelyssä velkojien vastustukselle varatun määräajan päättymistä.

Rahoitus- ja vakuutuslainsäädäntöä ehdotettiin muutettavaksi siten, että Patentti- ja rekisterihallitus ei saa antaa sulautumisen tai kotipaikan siirron täytäntöönpanon edellytyksenä olevaa todistusta, jos valvontaviranomainen ilmoittaa sille määräajassa, että yhtiö ei ole täyttänyt sulautumisen tai kotipaikan siirron edellytyksenä olevia toimialaa koskevaan sääntelyyn perustuvia vaatimuksia.

Lausunnot

Suuri osa lausunnonantajista kannattaa nimenomaisesti ehdotusta (SM, KA, HUOV, KA, VH, HKKK, HEX, KHT ry, Luottomiehet, Perimistoimistot, Osakesäästäjät, Asiakastieto). Pääomasijoittajien mielestä velkojien suojantarve kotipaikan vaihtuessa maasta toiseen on selvästi kotimaista sulautumista suurempi, minkä vuoksi pääomasijoittajat kannattavat ehdotusta SE-asetuksen vähimmäisvaatimusta laajemmasta suojasta.

Ehdotusta ei pidetä ongelmallisena yksityisoikeudellisten saatavien perinnän kannalta. Sen sijaan ongelmana on kaikkien velallistahojen kohdalla pakkotäytäntöönpanojärjestelmien erilaisuus EU-valtioissa sekä yhteistoiminnan puuttuminen eri maiden pakkoperintäorganisaatioiden välillä (HUOV). Toisaalta julkisoikeudellisten saatavien perinnän kannalta sulautuminen tai kotipaikan siirto toiseen valtioon johtaa usein ongelmiin, koska perintäyhteistyöstä EU- ja ETA-valtioiden kanssa ei ole sovittu riittävän kattavasti, perintäyhteistyö ei ole kehittynyt ja nykyinen rangaistusseuraamusten täytäntöönpanoa koskeva yhteistyö ei riitä (VH).

VH:n mielestä OYL:ia vastaava velkojiensuoja ei riitä esimerkiksi silloin, kun velkojalle ei toimiteta riittävän ajoissa tietoa sulautumissuunnitelmasta tai velka ei ole vielä tiedossa sulautumisajankohtana.

VH:n ja KA:n mielestä velkojiensuojan tulisi koskea myös sellaisia sulautumista tai kotipaikan siirtoa edeltävään aikaan kohdistuvia julkisoikeudellisia saatavia, joita ei ole pantu maksuun ennen velkojien vastustukselle varatun määräajan päättymistä.

Lopputilityksen laatimista koskevaa ehdotusta pidetään perusteltuna (KPL). Lopputilitykseen sisältyvän tilinpäätöksen ajanjakson päättyminen ehdotetaan säänneltäväksi siten, että ajanjakson päättymisen ja tilityksen käsittelevän osakkaiden kokouksen välinen aika saisi olla enintään kolme kuukautta (KPL). Osakesäästäjien mukaan lopputilityksen tulee sisältää täydellinen tilinpäätös, joka pitäisi tilintarkastaa ja käsitellä yhtiökokouksessa ennen toiseen valtioon siirtymistä.

2.1.4. Sulautumisen ja kotipaikan siirron vastustaminen yleisen edun perusteella

Mietintö

Edellä 2.1.2. ja 2.1.3. kohdassa esitetyn lisäksi työryhmä ei havainnut yleistä tarvetta säätää SE:n osalta voimassa olevaan lakiin sisältyvää yhtiöoikeudellista sääntelyä pidemmälle menevästä osakkaiden, velkojien tai muiden sivullisten suojasta. Tämän vuoksi työryhmä ei ehdottanut säännöksiä viranomaisten mahdollisuudesta vastustaa yleisen edun perusteella suomalaisen yhtiön osallistumista SE:n perustamiseen sulautumisen kautta tai suomalaisen SE:n kotipaikan siirtoa, mistä SE-asetuksen mukaan voidaan säätää jäsenvaltion laissa.

Lausunnot

Useiden viranomaisten mielestä on tarpeen tai välttämätöntä, että SE-lainsäädännössä säädettäisiin viranomaisen oikeudesta vastustaa suomalaisen yhtiön osallistumista sulautumiseen, jossa vastaanottava yhtiö rekisteröidään toiseen valtioon, ja Suomeen rekisteröitävän SE:n kotipaikan siirtämistä toiseen valtioon. Kieltomahdollisuutta pidetään tarpeellisena erityisesti rahoitus- ja vakuutusalan yritysten osalta. Osa esitetyistä tarpeista voi liittyä mitä tahansa toimintaa harjoittavaan yhtiöön. Kieltomahdollisuutta pidetään tarpeellisena tai välttämättömänä silloin, kun sulautumisen tai kotipaikan siirron katsotaan

- vaikeuttavan petos-, vero- ja kirjanpitorikosten selvittämistä (SM) taikka liittyvän työ-, sosiaali- ja verolainsäädännön kiertämiseen (Akava, SAK, STTK) tai petokseen, veronkiertoon tai merkittävän yhteiskunnallisten saatavan maksun vaarantumiseen (VH) taikka vaikeuttavan rahanpesun torjuntaa ja selvittämistä[2] (KRP),

[2] Eräät valtiot eivät anna tietoja KRP:n rahanpesun selvittelykeskukselle poliisilain 37 §:n mukaista tutkintaa varten. Useissa Euroopan maissa verorikos ei ole Suomen laissa tarkoitettu rahanpesusäännöstön

- vaarantavan olennaisesti rahoitusmarkkinoiden vakautta esimerkiksi siten, että suomen valvontavastuulle kuuluvilla rahoitusmarkkinoilla tapahtuu hyvin suuria ja nopeita muutoksia tai suomalainen luottolaitos sulautuu taloudelliselta asemaltaan, riskinkantokyvyltään tai maineeltaan heikon ulkomaisen luottolaitoksen kanssa, taikka siten, että Suomeen siirretään sellaisen yrityksen kotipaikka, jolla on hallussaan luottolaitoksista siirrettyä ongelmaomaisuutta (Rata). SP:n mukaan kieltomahdollisuus voi olla tarpeen Euroopan keskuspankin euroaluetta koskevien linjausten noudattamiseksi erityisesti arvopaperikeskuksen ja selvitysyhteisön osalta,
- vaarantavan vakuutetut edut (VVV) tai
- heikentävän viranomaisvalvontaa tai velkojien asemaan erityisesti rahoitus- ja vakuutusalan yrityksissä (KRP).

Palkansaajakeskusjärjestöt kannattavat kieltomahdollisuuden säätämistä mukaan luotto-, rahoitus- ja vakuutusalan yritysten keskeisen merkityksen vuoksi sekä niissä tapauksissa, joissa lakisääteistä tapaturmavakuutusta hoitava vakuutusyhtiö muuttuu SE:ksi tai siirtää kotipaikan ulkomaille (Akava, SAK, STTK).

Eräät lausunnonantajat pitävät viranomaisten kielto-oikeutta tarpeellisena myös varovaisuussyistä, koska SE-muodon kaikkia vaikutuksia ei voida ennakoida (Rata, mahdollisesti SP).

SP:n ja Ratan mielestä on tarpeen harkita kieltosäännöksen soveltamista myös arvopaperikeskukseen, optioyhteisöön, selvitysyhteisöön ja arvopaperikeskukseen. Ratan mielestä sillä pitäisi olla oikeus kieltää myös kotipaikan siirtäminen Suomeen, milloin rahoitusmarkkinoiden vakaus siitä häiriintyisi.

2.2. Osakeyhtiö-, rekisteri- ja yrityskiinnityslainsäädäntö

Mietintö

Mietinnössä ehdotettiin muutettavaksi kaupparekisterilakia, yritys- ja yhteisötietolakia, toiminimilakia ja yrityskiinnityslakia siten, että niissä säädetään SE:stä vastaavalla tavalla kuin julkisesta osakeyhtiöstä. Rekisteröintiä, toiminimeä ja yrityskiinnitystä koskevassa lainsäädännössä varaudutaan myös siihen, että SE:n kotipaikka siirretään Suomeen tai Suomesta toiseen valtioon.

Ehdotuksen mukaan Suomeen rekisteröitävä SE ja ulkomaisen SE:n sivuliike Suomessa merkitään Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteriin vastaavalla tavalla kuin suomalainen julkinen osakeyhtiö ja ulkomaisen elinkeinonharjoittajan sivuliike Suomessa. Säänneltyä elinkeinoa harjoittavaan SE:hen sovelletaan myös rekisteröinnin osalta elinkeinoa koskevaa erityislainsäädäntöä.

---

tarkoittama alkurikos, minkä vuoksi näistä maista ei luovuteta Suomeen tietoja rahanpesun torjumiseksi eikä tutkintaa varten. Tällöin suomalainen viranomainen ei saa pyytämäänsä oikeusapua.

Ehdotuksen mukaan OYL:ssa tulisi selvyyden vuoksi nimenomaisesti kieltää oikeushenkilön valitseminen hallituksen tai hallintoneuvoston jäseneksi.

Lausunnot

PRH:n mukaan liian lyhyet rekisteri-ilmoitusten määräajat sanktioineen voivat aiheuttaa yhtiöille turhia ongelmia. PRH ehdottaa, että kaupparekisteriin merkittäisiin myös SE:n pääkonttorin sijaintipaikka, mikäli tämä on mahdollista.

VH ehdottaa selvitettäväksi, voiko kotipaikan toiseen valtioon siirtävän SE:n Y-tunnus säilyä Suomeen jäävällä sivuliikkeellä. Aiempien vuosien verotustietojen (mm. vahvistettujen tappioiden) siirtämisestä uuden sivuliikkeen uuden tunnuksen yhteyteen aiheutuisi verohallinnolle lisätyötä ja kustannuksia.

OYL:n muutosehdotusta kannattaa SY, TuY ja Pääomasijoittajat kaipasivat tarkempia perusteluja ehdotetulle rajoitukselle.

2.3. Elinkeinolainsäädäntö

Mietintö

Luvanvaraista rahoitus- tai vakuutuselinkeinoa koskevaa lainsäädäntöä ehdotettiin muutettavaksi siten, että erityislainsäädännössä säädetään SE:n perustamisesta sulautumisen kautta ja SE:n kotipaikan siirtämisestä toiseen valtioon pääosin kansallisia yritysjärjestelyitä koskevia säännöksiä vastaavalla tavalla. Kotipaikan Suomeen siirtävältä ulkomaiselta elinkeinonharjoittajalta vaaditaan ehdotuksen mukaan Suomen lain mukainen toimilupa. Sama koskee SE:n perustamista sulautumisen kautta siten, että perustettava vastaanottava yhtiö tai vastaanottavana yhtiönä oleva ulkomainen yhtiö rekisteröidään Suomeen.

Lausunnot

SP:n mukaan SE-asetuksessa ei ole otettu huomioon rahoitus- ja vakuutusalan yrityksiin liittyviä erityispiirteitä, kuten valvontaa ja viranomaisten tiedonsaannin turvaamista sekä kansallisia vakavaraisuusvaatimuksia ja talletusten ja sijoitusten suojaa.

Nordea hyväksyy ehdotuksen tallettajien asemasta ja Ratan roolista sulautumisperustamisen yhteydessä.

VM:n, SPY:n ja Nordean mukaan mietinnössä ei anneta oikeata kuvaa siitä, miten määräaikaistalletuksia suojataan Ruotsissa.[3]

[3] VM:n ehdotus: Ruotsin talletussuoja ei korvaa määräaikaistalletuksia samassa laajuudessa kuin Suomen talletussuoja.

2.4. Arvo-osuus- ja arvopaperimarkkinalainsäädäntö

Mietintö

Mietinnössä ei ehdoteta muutoksia arvo-osuuksia koskevaan lainsäädäntöön. Mietinnössä jätetään VM:n, Ratan ja HEX:n arvioitavaksi, miten julkisen kaupankäynnin kohteena olevan yhtiön tulisi informoida sijoittajia rajat ylittävästä sulautumisesta tai kotipaikan siirtämisestä arvopaperimarkkinalainsäädännön ja markkinapaikan itsesääntelyn perusteella.

Lausunnot

Toiseen valtioon sulautumisen ja kotipaikan siirron osalta HEX toteaa, että SE:n osakkeet liitettäneen yhtiön kotimaan säilytysjärjestelmään eikä Suomen arvo-osuusjärjestelmä ole tällöin ensisijainen kirjausjärjestelmä. Suomalaisen yhtiön osakkaan on tällöin järjestettävä SE:n osakkeiden säilytys ja hallinnointi tavalla tai toisella. Säilytysjärjestelmän muutos voi lisätä henkilöosakkaille koituvia säilytyskustannuksia huomattavasti, koska näillä on nykyisin mahdollisuus säilyttää osakkeita arvo-osuusjärjestelmässä yhtiön kustannuksella. HEX:n mielestä ehdotettu lunastusmahdollisuus on helpottaa siten osakkaan irtautumista yhtiöstä, jos toiseen maahan rekisteröitävän SE:n osakkeiden omistamisesta aiheutuvat kustannukset ovat liian korkeat osakkaan mielestä.

Sulautumiseen ja kotipaikan siirtoon liittyvän sijoittajainformaation osalta HEX toteaa, että

- sulautumisessa ei tarvitse julkistaa erikseen arvopaperimarkkinalain (AML) mukaista esitettä, jos saatavilla on asiakirja, joka valvontaviranomaisen mukaan sisältää esitettä vastaava tiedot,
- kotipaikan siirrossa on mahdollista, että esitettä ei tarvitse laatia, jos uuden kotipaikan lain mukaiset osakkeet katsotaan samanlajisiksi eikä osakepääomaa koroteta siirron yhteydessä,
- sijoittajille tulisi antaa riittävä tieto kotipaikan siirron vaikutuksista sijoittajan asemaan ja tavoitteen toteuttamiseksi tarvittavaa sääntelyä voitaisiin selvittää esitedirektiivin täytäntöönpanoa valmistelevassa VM:n työryhmässä.

Helsingin Pörssin sääntöjä joudutaan todennäköisesti täsmentämään SE-asetuksen huomioon ottamiseksi (HEX).

3. Ehdotuksen vaikutukset

Osassa lausunnonantajista on sitä mieltä, että SE-muodon kaikkia vaikutuksia rahoitusmarkkinoihin (SP) tai kilpailuvaikutuksia yhteismarkkinoilla (HKKK) on vaikea tai mahdotonta arvioida luotettavasti etukäteen. Pääomasijoittajat ei voi arvioida kaikkia vaikutuksia, koska käytettävissä ei ole ollut henkilöstöedusta koskevia ehdotuksia. Henkilöstöedustamista koskevat säännökset saattavat aiheuttaa sen, että SE:tä ei pidetä joustavimpana yhtiömallina.

Odotettavissa on suuri ja nopea tarve harmonisoida eri valtioiden kansallisia talletussuoja- ja sijoittajien korvausjärjestelmiä koskevaa sääntelyä (SP). Kotipaikan siirron yhteydessä ongelmalliseksi voi osoittautua myös rahamarkkinayrityksen velvollisuus varautua toimintavarmuuden säilyttämiseen valmiuslainsäädännön tarkoittamissa kriisitilanteissa (SP).

VH:n mielestä mm. EU:n laajenemisen myötä verokilpailu kiristyy. Verovalvonta on kuitenkin toistaiseksi järjestetty pääosin kansallisesti. Rajat ylittävien sulautumisien ja kotipaikan siirtojen yleistyminen voi osaltaan heikentää valvonnan tasoa, jollei tilanteeseen pyritä vaikuttamaan EU-tasolla.

KA:n mielestä SE-asetuksen vähimmäistason ylittävä velkojien ja osakkaiden suoja ei olisi Suomen kilpailukyvyn kannalta merkityksellistä verrattuna verotukseen ja muihin ensisijaisiin seikkoihin.

Mikäli rajat ylittäviä sulautumisia koskeva direktiivi hyväksytään ehdotetussa muodossa, se tulee vähentämään ratkaisevasti SE-yhtiömuodon merkitystä (TuY).

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

4.1. Riippuvuus muista esityksistä

Työministeriön neuvotteluryhmä valmistelee 31.3.2004 mennessä ehdotuksen SE-asetukseen ja –direktiiviin perustuvaksi henkilöstöedustuslainsäädännön muutokseksi. Neuvotteluryhmän kannanottoa ei vielä ole esimerkiksi siihen, sovellettaisiinko SE:ssä hallintoedustuslain mukaisia henkilöstön edustajien päätöskompetenssia koskevia säännöksiä siten kuin Eurooppayhtiölakityöryhmän mietinnössä ehdotetaan (s. 34). Neuvotteluryhmässä käsitellään myös viranomaisen mahdollisuutta vastustaa SE:n kotipaikan siirtoa työlainsäädännön kiertämisen estämiseksi.

Palvelutyönantajat ja SAL kannattavat mietinnössä ehdotettua rekisteriviranomaisen tehtävien määrittelyä henkilöstöedustusta koskevan järjestelyn osalta. Palkansaajakeskusjärjestöjen (Akava, SAK, STTK) mielestä rekisteriviranomaisen tulisi tarvittaessa tutkia henkilöstöedustusta koskevan järjestelyn lainmukaisuutta ja hankkia järjestelystä lisäselvityksiä hakijalta.

Jotta henkilöstön osallistumista koskevaan sopimukseen liittyvät riidat tulisivat nopeasti ja asiantuntevasti tutkittua, oikeusministeriön tulisi vielä selvittää työtuomioistuimen mahdollisuudet ratkaista sopimusta koskevat riidat tai ainakin antaa lausunto niistä (Akava, SAK, STTK).

4.2. Riippuvuus kansainvälisistä velvoitteista

VH toteaa, että SE:n sulautumisperustamisen ja kotipaikan siirron toteuttamisen kannalta käytännössä olennaisen valtiolliset rajat ylittäviä yritysjärjestelyitä koskevan EU:n direktiivin muutosehdotuksen käsittely ja kan-

sallinen voimaansaattaminen ovat kesken. VH:n mielestä on ongelmallista, miten laajasti VH voi antaa mietinnössä ehdotettua SE:tä koskevaa ohjeistusta voimassa olevan lainsäädännön aikana (esim. elinkeinoverolain soveltaminen SE:hen ja kiinteän toimipaikan verotus).

4.3. Esityksen ulkopuolelle jätettyjä kysymyksiä

4.3.1. Verotus

Useiden lausunnonantajien mukaan on olennaisen tärkeätä, että mietinnön ulkopuolelle rajatut SE:n perustamiseen ja toimintaan liittyvän verosääntelyn ja -ohjeistuksen muutostarpeet selvitetään ja ratkaistaan (esim. VH, TT, KKL, KKK, SAL, Pääomasijoittajat).

VH:n mukaan yrityksen kotipaikalla on verovalvonnan (verojen perintä, tilittäminen ja tietojensaanti) kannalta suuri merkitys. Tietojensaanti verotusta varten on salassapitosäännösten vuoksi mahdotonta useista maista, joihin SE voidaan rekisteröidä tai joissa yhtiö voi toimia. Tietojensaanti verotusta varten ja tietojen tarkastusoikeus on myös jatkossa turvattava direktiivitasolla näiltä osin.

VH kiinnittää huomiota siihen, että pankki-, rahoitus- ja vakuutusyhtiöillä on erityistä merkitystä myös verojen kerääjinä ja verotusmenettelyssä tarvittavien tietojen antajana. Erityisesti luottolaitoksilla on merkitystä verojen perinnässä (esim. korkojen verotus perustuu suurelta osin pankkien perimään ja tilittämään lähdeveroon). Verotusmenettely perustuu pitkälti sivullisilta saataviin vertailutietoihin (ns. vuosi-ilmoitustietoihin esim. koroista, kaupoista, lunastuksista ja omistuksista). Kokemusten mukaan vuosi-ilmoitustietoja saadaan tai voidaan käytännössä verovalvonnan keinoin hankkia tällä hetkellä ainoastaan suomalaisilta pankeilta, vakuutusyhtiöiltä ja muilta toimijoilta.

4.3.2. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilintarkastus

Osakesäästäjien mukaan kotipaikan siirtämisen seurausten on oltava yksiselitteisesti tiedossa ja ennakoitavissa esimerkiksi sen suhteen, missä määrin Suomessa on annettava tilinpäätösinformaatiota kotipaikan siirron jälkeen. On myös määrättävä, missä muodossa ja ajassa Suomeen mahdollisesti jäävästä liiketoiminnasta on annettava tietoja, kun yhtiön kotipaikka siirretään toiseen valtioon.

VH ehdottaa, että ulkomaisen SE:n sivuliikkeen kirjanpito- ja muiden velvoitteiden pitäisi vastata mahdollisimman pitkälti suomalaisen julkisen osakeyhtiön tai Suomeen rekisteröitävän SE:n vastaavia velvoitteita. VH:n mielestä Suomessa toimivan SE:n pitäisi ainakin verotusta varten tarvittaessa toimittaa tositteet ja muut kirjanpidon oikeellisuuden tarkastamiseksi tarvittavat selvitykset samassa laajuudessa kuin suomalaisen julkisen osakeyhtiön on ne nykyisin toimitettava. VH:n kokemusten mukaan sivuliikkeen kirjanpidon sääntely ja ohjeistus on epäselvää ja riittämätöntä, minkä vuoksi kirjanpitolakia ja ohjeistusta tulisi tarkistaa ennen SE-lain voi-

maantuloa. KHT ry toivoo, että myös sijoittajien odotukset kirjanpidon luotettavuudesta ja valvonnan riittävyydestä otettaisiin huomioon ainakin merkittävien sivuliikkeiden toiminnan osalta esimerkiksi siten, että edellytetään riittävää tilintarkastuspanosta sivuliikkeen tai muun toimintamaan kieltä hallitsevien ja sen olosuhteet hallitsevien tilintarkastajien toimesta.[4]

4.3.3. Lakisääteiset vakuutukset

Palkansaajakeskusliittojen, Palvelutyönantajien, SVK:n ja TVL:n mukaan SE:n vaikutukset tapaturmavakuutusjärjestelmälle on selvitettävä erikseen STM:n johdolla ja yhteistyössä työmarkkinaosapuolten kanssa. SVK:n mielestä on tärkeätä, että ulkomaiset vakuutusyhtiöt velvoitetaan liittymään Tapaturmavakuutuslaitosten liittoon ja osallistumaan kaikkiin yhteisiin kustannuksiin, jotka laissa on asetettu tapaturmavakuutusta harjoittaville vakuutusyhtiöille.

ESY ehdottaa, että tulkintavaikeuksien välttämiseksi tulisi harkita eläkesäätiöitä ja vakuutuskassoja koskevan lainsäädännön täydentämistä siten, että muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa kotipaikan omaavan SE:n Suomessa olevan sivuliikkeen työntekijöiden työeläkejärjestelyt voidaan hoitaa myös eläkesäätiössä tai eläkekassassa.[5]

5. Pykäläkohtaiset kommentit

5.1. Eurooppayhtiölaki

1 §. *Sovellettavat säännökset ja soveltamisala*. TuY:n mielestä säännös on tarpeeton, koska SE-asetuksen säännöksiä ei muiltakaan osin toisteta SE-lakiehdotuksessa ja säädöshierarkia käy ilmi asetuksen 9 artiklasta.

3 §. *Perustajan pääkonttorin sijainti*. TuY:n mukaan SE-laissa tulisi käyttää mahdollisimman laajasti hyväksi SE-asetuksen 2 artiklan 5 kohdan poikkeusmahdollisuutta.

4 §. *Perustaminen sulautumalla*. TuY:n mielestä ei ole tarvetta ehdotettua yksityiskohtaisempaan lopputilityksen sääntelyyn. SPY ja Nordea ehdottavat perusteluiden täydentämistä selvyyden vuoksi siten, että ulkomaisen vastaanottavan yhtiön velkojat eivät kuulu Suomen velkojiensuojamenettelyn piiriin ja että sulautumiseen osallistuvan suomalaisen yhtiön toimesta annettavassa riippumattoman asiantuntijan lausunnossa ei tarvitse ottaa tähän kantaa.

---

[4] KHT ry kiinnittää huomiota siihen, että kotipaikan siirron tai toiseen valtioon sulautumisen jälkeen esimerkiksi tilintarkastajien valinta voi kuulua SE:n tilintarkastusvaliokunnalle tai hallitukselle, tilintarkastajaksi voidaan valita vain kotivaltion vaatimukset täyttävä tilintarkastaja eikä Suomeen jäävän sivuliikkeen osalta vaadita erillistä tilintarkastusta ja tilintarkastuskertomusta. Lisäksi KHT ry:n mielestä toiseen valtioon rekisteröidyn SE:n tilintarkastajaa mahdollisesti koskeva vastuurajoitus saattaisi tulla sovellettavaksi myös sivuliikkeen mahdollisessa tilintarkastuksessa.

[5] ESY:n mukaan eläkesäätiölain 7 §:n 3 momentti on ristiriidassa ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta annetun direktiivin (2003/41/EY) 18 artiklan kanssa. Momentin kumoaminen selventäisi SE:n Suomessa olevan sivuliikkeen oikeutta hoitaa työntekijöidensä eläkejärjestelyt eläkesäätiössä tai -kassassa.

SAL ehdottaa harkittavaksi, että lunastusoikeuden hyväksymistä vaadittaisiin vain sellaisten toisista valtioista olevilta yhtiöiltä, joiden kansallisessa laissa ei säädetä vastaavasta menettelystä. SPY:n ja Nordean mukaan perusteluissa pitäisi selvyyden vuoksi todeta, että suostumusta lunastusmenettelyyn ei vaadita, jos vastaanottava yhtiö omistaa koko sulautuvan yhtiön osakekannan (tytäryhtiöfuusio), koska lunastusoikeus ei tällöin tule kyseeseen.

KPL ehdottaa yksityiskohtaisten perusteluiden tarkistamista Suomeen mahdollisesti jäävän sivuliikkeen kirjanpitovelvollisuuden osalta.

7 §. *Johto*. SY kannattaa työryhmän ehdotusta hallituksen jäsenten valinnasta yhtiössä, jossa on hallintoneuvosto. KKK ehdottaa hallintoneuvoston toimivaltaa koskevan säännösehdotuksen muuttamista siten, että yhtiökokous valitsisi hallituksen myös hallintoneuvostoa käyttävässä yhtiössä. Muutosehdotus vastaa OYL-ehdotusta ja HEX:n, KKK:n ja TT:n suositusta listayhtiöiden hallinnointi- ja ohjausjärjestelmistä.

8 §. *Yhtiökokous*. SY pitää tarkoituksenmukaisena, että PRH käsittelisi myös hakemukset, jotka koskevat oikeutta yhtiökokouksen järjestämiseen silloin, kun yhtiö on laiminlyönyt järjestää kokouksen.

9 §. *Kotipaikan siirtäminen Suomesta.* KPL ehdottaa yksityiskohtaisten perusteluiden tarkistamista Suomeen mahdollisesti jäävän sivuliikkeen kirjanpitovelvollisuuden osalta.

10 §. *Osakkeiden ja optio-oikeuksien lunastaminen kotipaikan siirron perusteella*. SAL ehdottaa perusteluiden täydentämistä siten, että OYL:n 14 luvun 3 §:ssä tarkoitetun oikeuden haltijalla on lunastusoikeus, jollei toisin ole sovittu.

15 §. Vahingonkorvausvastuu. SAL ehdottaa *2 momentin* sanamuodon täsmentämistä.

5.2. Osakeyhtiölaki

TuY:n mielestä ehdotuksen jatkovalmistelussa tai OYL-uudistuksen yhteydessä olisi syytä pohtia mahdollisuutta nimenomaisesti sallia oikeushenkilön valitseminen hallituksen jäseneksi mietinnön alaviitteessä mainituista syistä (s. 60 alaviite 22). Pääomasijoittajien mielestä ehdotuksessa olisi pitänyt tarkemmin perustella, miksi oikeushenkilöiden valinta kielletään. SY kannattaa työryhmän ehdotusta.

5.3. Kaupparekisterilaki

KKK:n ja Nordean mukaan olisi suotavaa, että kaupparekisteri hyväksyisi englanninkieliset sulautumispäätökset, koska rajatylittävissä sulautumisissa sopimuskielenä on yleensä englanti. Nordean mukaan on erittäin hyvä,

että ulkomaisen yhtiön kotivaltionsa lain mukaan laatimia liitteitä ei vaadita suomeksi tai ruotsiksi.

5.4. Luottolaitoslaki, liikepankkilaki ja laki ulkomaisen luotto- ja rahoituslaitoksen toiminnasta Suomessa

5 §, 6 § ja 6 a §. Nordea ehdottaa, että termi ”muille velkojille asetettu määräaika” korvataan ilmauksella ”rekisteriviranomaisen antamassa kuulutuksessa mainittu määräpäivä”, jota käytetään OYL:n 6 luvun 6 §:ssä. Lisäksi Nordea huomauttaa, että Ratan ilmoitukselle varatun ajan sitominen luvan antamiseen voi olla käytännössä hankalaa, koska PRH antaa yleensä sulautumisluvan noin viikon kuluessa velkojien vastustukselle varatusta määräpäivästä, jos velkojat eivät vastusta sulautumista. VM ehdottaa 6 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen sanamuodon selventämistä.

VM ehdottaa selvennyksiä yksityiskohtaisiin perusteluihin.

5.5. Vakuutusyhtiölaki

16 luvun 18 §:n 3 ja 4 momentti. SVK:n mielestä säännökset pitäisi sijoittaa 2 a lukuun lain luettavuuden parantamiseksi. SVK kiinnittää huomiota myös siihen, että vakuutusyhtiön kotipaikan siirron hyväksymisen ja toteuttamisen jälkeen tehtävää kuulutusta ei voitane asettaa edellytykseksi siirtoa koskevalle luvalle.

5.6. Laki panttilainauslaitoksista

4 §. VM ehdottaa 4 momentin toisen virkkeen poistamista, koska panttilainaustoiminnan valvontaa ei ole harmonisoitu eivätkä panttilainauslaitokset ole muissa maissa yleisesti ainakaan rahoitusmarkkinavalvontaviranomaisen valvonnassa.

Pyydetyt lausunnot (* merkityt eivät antaneet lausuntoa)

Sisäasiainministeriö (SM)
Valtiovarainministeriö (VM)
Kauppa- ja teollisuusministeriö (KTM)
Sosiaali- ja terveysministeriö (STM)
Työministeriö (TM)

Suomen Pankki (SP)

Helsingin kihlakunnan ulosottovirasto, erikoisperintäosasto (HUOV)
Keskusrikospoliisi (KRP)
Kirjanpitolautakunta (KPL)
Konkurssiasiamies (KA)
Patentti- ja rekisterihallitus (PRH)
Rahoitustarkastus (Rata)
Vakuutusvalvontavirasto (VVV)
Verohallitus (VH)
Etelä-Suomen lääninhallitus *

Helsingin yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta *
Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta (TuY)
Helsingin kauppakorkeakoulu (HKKK)
Turun kauppakorkeakoulu *

Akava ry (Akava)
Palvelutyönantajat ry (Palvelutyönantajat)
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry (SAK)
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry (STTK)
Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT ry (TT)

Arvopaperivälittäjien yhdistys ry *

Eläkesäätiöyhdistys-ESY ry (ESY)
Ernst & Young Oy *
HEX Oyj (HEX)
HTM-tilintarkastajat ry *
Kaupan Keskusliitto (KKL)
Keskuskauppakamari (KKK)
KPMG Wider Oy Ab *
KHT-yhdistys ry (KHT ry)
Kirjanpitotoimistojen Liitto ry *
Luottomiehet-Kreditmännen ry (Luottomiehet)
Nordea Pankki Suomi Oyj (Nordea)
Osakesäästäjien Keskusliitto ry (Osakesäästäjät)
Perheyritysten Liitto ry *
Perimistoimistojen Liitto ry (Perimistoimistot)
Suomen Asiakastieto Oy (Asiakastieto)
Suomen Asianajajaliitto (SAL)
Suomen Lakimiesliitto r.y. *
Suomen Pankkiyhdistys r.y. (SPY)
Suomen Pääomasijoitusyhdistys ry (Pääomasijoittajat)
Suomen Sijoitusanalyytikot ry *
Suomen Sijoitusrahastoyhdistys ry. *
Suomen Vakuutusyhtiöiden Keskusliitto ry (SVK)
Suomen verokonsultit SVK ry *
Suomen Yrittäjät ry (SY)
Työeläkelaitosten Liitto TELA ry *

Lisäksi lausunnon antoi

Tapaturmavakuutuslaitosten liitto (TVL)